

Rovdyrbloggen

Rovdyrenes spredningsevne gir opphav til myter

Mandag 31. oktober 2016 - 12:24

av John Odden, John Linnell og Øystein Flagstad, [NINA](#)

De store rovdyrene er på frammarsj i Europa, mye takket være deres formidable vandringskapasitet. De samme påstandene om ulovlig utsetting dukker opp over alt der rovdyrene er kommet tilbake. Dette er fordi rovdyrenes evne til å ta nye områder i bruk er vanskelig å forstå for både fagfolk og menigmann. Ny teknologi har imidlertid gjort det mulig å følge individer som legger ut på vandring og tilbakelegger store avstander.

Det finnes i dag mer enn 12 000 ulver i sentrale og vestlige deler av [Europa](#), inkludert Norge. Ulven har de siste tiårene vendt tilbake til land som Tyskland og Frankrike, og vandrer gjennom tettbefolkede områder og dukker opp i stadig nye land – til noens glede og andres fortvilelse. I 2011 dukket en tysk ulv opp i [Danmark](#), i 2015 ble ulv observert i [Nederland](#) for første gang på 100 år, og i 2016 ble det født et ulvekull i [Østerrike](#).

I alle disse områdene er det diskutert hvordan ulvene har kommet seg tilbake, og de samme vandrehistoriene om ulv satt ut fra helikoptre og varebiler ser ut til å eksistere over alt. Her hjemme i Norge mener representanter for ulike interesseorganisasjoner at det ikke er mulig at ulvene har kommet tilbake til Skandinavia på egne bein. Avstanden hit fra Finland og Russland skal være for lang. I tillegg hevder noen nokså fordomsfullt at reindriftsområdene nord i Sverige og Finland er en ugjennomtrengelig barriere for ulver på grunn av reindriftsamenes påståtte illegale jakt. Ny forskning med ny teknologi, som GPS-sendere og DNA-analyser, gir imidlertid ny innsikt og fører til at man i dag kan mye mer om ulvenes spredningskapasitet enn når debattene startet for 40 år siden.

En julidag i 2011 våknet en ung hannulv opp etter bedøvelsen på grensen mellom Slovenia og Kroatia. Ulven hadde fått et GPS-halsband, og etter noen måneder i oppvekstområdet startet ulven en fascinerende reise som bringer han gjennom Slovenia, Østerrike, og over de italienske alper. Til slutt fant han sin partner rett nord for Verona i Italia. Ulven hadde tilbakelagt en avstand på minst 1176 kilometer gjennom tett befolkede områder, over store motorveier, elver, enorme

jordbruksområder og høye fjell. Forskningslitteraturen er full av tilsvarende eksempler på radiomerkede ulvers lange vandring. En ung ulv radiomerket i Tyskland vandret nesten 800 kilometer i luftlinje gjennom svært fragmenterte landskap i Polen og Hviterussland før senderen sluttet å fungere. I Finland vandret ei radiomerket ulvetispe våren 2004 over 800 km fra sitt opprinnelige revir i finske Karelen til Vasa-distriktet. Hun brukte bare 30 dager på turen. I Nord-Amerika har flere unge ulver med radiosendere vandret nesten 1000 km i luftlinje fra føderivret, og for noen uker siden ble en radiomerket ulv skutt ved Judith Gap i Montana, etter å ha tilbakelagt 1126 km på tre måneder fra oppvekstområdet i [Washington](#).

Også i Skandinavia har vi eksempler på spektakulære vandring. Flere radiomerkede ulver har gått den lange veien fra Norge til den finsk-russiske grensen, bl.a. ei ung ulvetispe merket av det skandinaviske forskningsprosjektet på ulv, SKANDULV. I 2002 vandret hun ut fra Østerdalen og gikk til den finsk-russiske grensen, der hun ble skutt nesten **1100 km i luftlinje** fra føderivret. Et forsiktig anslag fra senderens posisjoner antyder at hun har gått minimum 10 000 km (!) på kryss og tvers på sin ferd nordover.

Det er heller ingen ting som tyder på at reindriftsområdene nord i Sverige og Finland er en ugjennomtrengelig barriere. Bare siden årtusenskiftet er 21 ulver med østlig opprinnelse påvist i Skandinavia fra analyser av arvemateriale fra ekskrementer. De aller fleste av disse ulvene ble først påvist i reindriftsområdene i nord, og i rapportene på [Rovdata](#) sine nettsider kan vi se ruta noen av disse ulvene har fulgt sørover. Det finnes også mange eksempler på at andre rovdyrarter har krysset Skandinavia fra nord til sør. Den årlige overvåkingen av jerv viste for eksempel at en hannjerv i 2013 vandret **1250 km** fra Tana i Finnmark til Luster ved Sognefjorden, mens ei hunngaue gikk **550 km** fra Sarek i Sverige til Selbu i Sør-Trøndelag.

Den skandinaviske ulvebestanden har trolig alltid vært knyttet til en større østlig bestand. Analyser av DNA i ulvetenner og vev fra 55 ulver skutt i Norge og Sverige i perioden 1829 til 1980 viste at flere av ulvene hadde et østlig opphav. I 1950 ble den berømte «[Nausdalulven](#)» skutt i Naustdal i Sogn, og DNA-analysene viste at denne hannulven hadde en finsk-russisk opprinnelse. Analysene viser også at en ulv med finsk-russiske gener ble skutt rett øst for Oslo i Aurskog-Høland i 1862.

DNA-analysene kan ikke bekrefte eller avkrefte om alle ulver i Skandinavia har kommet hit på egne bein, men sammenstilt med data fra GPS-merkede ulver gir analysesvarene et tydelig bilde av ulvens vandringskapasitet og hvordan ulvene i Skandinavia vender tilbake til gamle leveområder. Vi kan med sikkerhet si at ulver har kapasitet til å gå den lange veien fra Finland og Russland i øst til Sør-Skandinavia. Flere radiomerkede ulver har gått motsatt vei, og DNA-profiler fra innsamlede ekskrementer viser at ulver til stadighet tar turen fra øst, selv om relativt få så langt har lyktes i å etablere seg i den reproduserende delen av bestanden.

Teksten ble først publisert på [Aftenposten.no](#)

ROVDYRBLOGGEN

NYHETER

forskning.no

Om forskning.no

- [Forskning.no](#) er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.
- [UNG.forskning.no](#) er nyheter om forskning for barn og unge.
- [Forskning.no](#) gis ut under [Redaktørplakaten](#).

Kontakt oss

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90
Redaksjonen – ansatte
Annonser/stillingsmarked:
Preben Forberg, tlf 413 10 879
Sandakerveien 24 C, Bygg D3
Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

Følg oss

- [@forskningno](#)
- [/forskning.no](#)
- [/UNG.forskning.no](#)
- [/ScienceNorway.no](#)